

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно научног већа Факултета од 09.12.2015. године, заведеног под бројем НЕ. 372/15, именована је Комисија за оцену докторске дисертације **Јелене Јешић** под насловом „Модел четвороструке спирале (*Quadruple helix model*) као основа националног иновационог система“, у саставу:

1. **др Слободан Видаковић** редовни професор, *Рачуноводство и пословне финансије*, 2000., Факултет пословне економије, Универзитет Едуконс, Нови Сад, **ПРЕДСЕДНИК**
2. **др Радован Пејановић**, редовни професор, *Економија*, 1997, Универзитет у Новом Саду, Пољопривредни факултет, Нови Сад, **ЧЛАН**
3. **др Ненад Пенезић**, редовни професор, *Економска теорија*, 2009. г., Факултет пословне економије, Универзитет Едуконс, Нови Сад, **МЕНТОР**.

II ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ И ДИСЕРТАЦИЈИ

1. **Име, име једног родитеља, презиме:** Јелена, Славко, Јешић
2. **Датум рођења, општина, држава:** 24.07.1983. године, Нови Сад, Србија.
3. **Датум одбране, место и назив мастер рада:** 28.9.2009. године, Сремска Каменица, „Академско предузетништво у функцији развоја универзитетског окружења“
4. **Научна област из које је стечено академско звање мастер економисте:** економска теорија, маркетинг и менаџмент
5. **Списак објављених радова:**
 1. Penezić, N., Ješić, J., *Triple Helix Model Development in Serbia: The Case of Educons University as an Entrepreneurial University*, Triple Helix XIII International Conference: “Academic-Industry-Government Triple Helix Model for Fast-Developing Countries”, Beijing, China, 2015.
 2. Пенезић, Н., Јешић, Ј., *Троструки хеликс (Универзитет-Привреда-Држава) модел националне конкурентности у регионалној и глобалној економији – искуства Србије*, Зборника радова са 3. Међународног симпозијума, Тузла: Едукативно-консултантска кућа Финконсулт, 2015, стр. 440-461.

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

3. Вукадиновић, С., Андрејевић Панић, А., Јешић, Ј., *Запосленост младих и Стратегија Европа 2020*, Зборник са научног скупа ТРЕНД - Трендови развоја, вол.1, бр. 21, Факултет техничких наука, Нови Сад, 2015, стр. 249-252.
4. Вукадиновић, С., Андрејевић Панић, А., Јешић, Ј., *Докторске студије и сарадња са привредом у Републици Србији до 2020. године*, XX Скуп Трендови развоја: „Развојни потенцијал високог образовања“, Факултет техничких наука, Нови Сад, 2014. (ISBN 978-86-7892-594-8, COBBIS.SR-ID 283538951).
5. Јешић, Ј., Пенезић, Н., Маленковић, Н., *Улога triple-helix модела у развоју регионалног иновационог система*, Пословна економија, Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, Универзитет Едуконс, Факултет пословне економије, Сремска Каменица, год. VIII, бр. 2/2014, вол. 15, стр. 127-142. (ISSN: 1820-6859)
6. Андрејевић Панић, А., Јешић, Ј., Вукадиновић, С., *Повезивање високог образовања и тржишта рада уз примену иновационог модела троструког хеликса*, Пословна економија, Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, Универзитет Едуконс, Факултет пословне економије, Сремска Каменица, год. VIII, бр. 1/2014, вол. XIV, стр. 217-238. (UDK: 3:33+336, ISSN: 1820-6859).
7. Јешић, Ј., Андрејевић Панић, А., Вукадиновић, С., *Утицај примене обновљивих извора енергије на одрживи развој привреде Републике Србије*, Научно-стручно друштво за заштиту животне средине Србије – Екологика, Београд, вол. 21, бр. 76, 2014. (UDC: 502.7, ISSN: 0354-3285).
8. Ješić, J., Andrejević Panić, A., *The impact of global economic crisis and internal crisis on development of the SME sector in Serbia*, Economic sciences on the crossroad, Proceedings from the international conference, Institut ekonomskih nauka, Beograd, 2013, str. 148-157 (ISBN: 978-86-89465-10-5).
9. Пенезић, Н., Ђуран, Ј., *Модел троструке спирале (The triple helix model) као основа националног иновационог модела*, Зборник Универзитета Едуконс за друштвене науке, Универзитет Едуконс, Научно-истраживачки центар, Сремска Каменица, 2013, стр. 151-165. (UDK: 338.124.4:330.11, ISBN: 978-86-87785-45-8).
10. Đuran, J., *Globalization impact on the economic growth and development of Western Balkan countries within the EU integration process*, Proceedings of the Eight ECPD International Conference on Reconciliation, tolerance and human security in the Balkans, European Center for Peace and Development (ECPD) of the University for Peace, Beograd, 2013, str. 67-78. (ISBN: 978-86-7236-082-0, COBBIS.SR-ID: 199718156)
11. Đuran, J., Golušin, M., Munitlak Ivanović, O., Jovanović, L., Andrejević, A.: *Renewable energy - economic development in the EU*, Problemy Ekorozwoju/Problems of Sustainable Development, 2013.

12. Ђуран, Ј., *Социјално предузетништво у земљама Европске Уније и могућности социјалног предузетништва у Републици Србији*, Пословна економија, Часопис за пословну економију, предузетништво и финансије, Факултет за услужни бизнис, Сремска Каменица, год. VI, бр. 1/2012, вол. X, стр. 217-238. (UDK 3:33 + 336, ISSN 1820-6859, COBBIS.SR-ID 146187532).
13. Ђуран, Ј., *Предузетнички приступ развоју конкурентности агропривреде у Републици Србији*, Зборник Универзитета Едуконс за друштвене науке, Сремска Каменица, 2012. (UDK: 338.124.4:330 (082)).
14. Бегановић, А., Ђуран, Ј., *Due diligence одрживог развоја*, Зборник Универзитета Едуконс за друштвене науке, Сремска Каменица, 2012. (UDK: 338.124.4:330 (082)).
15. Vučenov, S., Andrejević, A., Đuran, J., *Serbian National Employment Strategy Vs European Employment Strategy 2020*, Institut ekonomskih nauka Beograd, 2012. (ISBN: 978-8680315-93-5).
16. Munitlak Ivanović, O., Golušin, M., Andrejević, A., Đuran, J., Jovanović, L., *Environmental Taxes as Parameter of Sustainable Development Metrix – Parameter of Strategic Control of EU strategy 2020 Implentation*, SDEWES – 7th Conference on Sustainable Development, Water and Environment Systems, UNESCO Sponzored Conference, Ohrid, Macedonia, 2012, Book of Abstracts. (ISSN 1847-7186).
17. Đuran, J., Golušin, M., Munitlak-Ivanović, O., Andrejević, A., Jovanović, L., *Strategy of Sustainable Energy Development in EU – Monitoring and Measurment of Economic Production Limitations*, SDEWES – 7th Conference on Sustainable Development, Water and Environment Systems, UNESCO Sponzored Conference, Ohrid, Macedonia, 2012, Book of Abstracts. (ISSN 1847-7186).
18. Golušin, M., Andrejević, A., Munitlak-Ivanović, O., Vučenov, S., Đuran, J., *Green AGP Accounting – Determination of Direct and External Energy Related Costs of Economic Development*, Saopštenje sa međunarodnog skupa štampano u izvodu, 2012.
19. Домазет, С., Ђуран, Ј., Михајловић, М., *Истраживање, развој и иновације у области "зелених" технологија-путоказ за Републику Србију*, Скуп "Трендови развоја" – ТРЕНД, Факултет техничких наука, Нови Сад, 2012. (ISBN: 978-86-7892-388-3).
20. Ђуран, Ј., *Социјално предузетништво у функцији оживљавања привредних токова*, Зборника радова Универзитета Едуконс за друштвене науке, Књига 2., Универзитет Едуконс, Сремска Каменица, 2011.(UDK: 005.8 364, ISBN: 978-86-87785-30-4).
21. Ђуран, Ј., *Предузетништво као фактор одрживог развоја агропривреде Републике Србије*, Агроекономика, Пољопривредни факултет, Нови Сад, 2011. (UDK: 330.526.33, ISSN: 0350-5928).

22. Ђуран, Ј., *Други талас економске кризе и њен утицај на МСПП сектор у Републици Србији*, Пословна економија, Универзитет Едуконс, Сремска Каменица, 2011. (UDK: 005:338.124.4 (497.11), ISSN: 1820-6859).
23. Перић, М., Марић, Р., Ђуран, Ј., *Економска и етичка анализа short selling инвестиционе стратегије*, Анали Економског факултета у Суботици, Економски факултет Суботица Универзитет у Новом Саду, 2011. (UDK: 005.52:005.334; 330.33.015:330.322, ISSN: 0350-2120).
24. Ђуран, Ј., *Economic Aspects Of Investing In Renewable Energy In The Function Of The European Integrations*, Contemporary Issues In The Integration Processes Of Western Balkan Countries In The European Union, International Center for Promotion of Enterprises, Ljubljana, 2011. (UDK: 339.923(497:4)(082), ISBN: 978-961-93203-0-3).
25. Penezić, N., Ђуран, Ј., *The academic entrepreneurship phenomenon: Evidence from Vojvodina*, Zbornik radova 3rd International Conference of Economic Sciences, Kaposvar University, Kaposvar, Hungary, 2011. (ISBN 978-963-9821-31-6).
26. Ђуран, Ј., *Академско предузетништво*, Задужбина Андрејевић, Београд, 2010. (ISSN: 1821-2484;14, ISBN: 978-86-7244-857-3, COBISS.SR-ID 174949388).
27. Ђуран, Ј., Галетин, М., *Савремени трендови развоја научноистраживачке улоге универзитета у условима транзиције*, Први научни скуп са међународним учешћем – Пословна економија у транзицији, Зборник радова, Сремска Каменица, 2010, стр. 101-112. (UDK: 339.9 (082), 338.2:339.13.025.88 (082), ISBN: 978-86-87785-20-5, COBISS.SR-ID 251893255).
28. Перић, М., Ђуран, Ј., *Успон алтернативних енергија као следећег инвестиционо атрактивног сектора*, Први научни скуп са међународним учешћем – Пословна економија у транзицији, Зборник радова, Сремска Каменица, 2010, стр. 347 – 357. (UDK: 339.9 (082), 338.2:339.13.025.88 (082), ISBN: 978-86-87785-20-5, COBISS.SR-ID 251893255).
29. Ђуран, Ј., Перић, М., Тегелтија, М., *Могућности и ограничења финансирања академских spin-off подухвата*, VIII научно-стручна конференција На путу ка добу знања, Зборник радова, Сремски Карловци, 2010.
30. Пенезић, Н., Ђуран, Ј., *Феномен академског предузетништва*, Пословна економија, Универзитет Едуконс, Сремска Каменица, 2010, стр. 173-195. (UDK 3:33+336, ISSN 1820-6859, COBISS.SR-ID 146187532).

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

6. Подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертација кандидата Јелене Јешић, мастер економисте, под насловом „**Модел четвороструке спирале (*Quadruple helix model*) као основа националног иновационог система**“, изложена је на 302 стране куцаног основног текста, формата А4, на српском језику.

Попис коришћене литературе наведен је на 18 страна, а садржај дисертације на 3 стране.

Дисертација садржи 53 слике, 41 табеларни приказ и 40 графикона.

III ПРЕДМЕТ И ЦИЉ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Предмет истраживања докторске дисертације јесте анализа односа између главних чинилаца четвороструког хеликс модела (универзитет-привреда-држава-цивилно друштво) у Републици Србији, поређење тренутног стања ових односа са стањем у другим земљама, као и испитивање могућности и услова за даљи развој овог модела у функцији остваривања националне/регионалне конкурентности и одрживог привредног развоја Републике Србије.

Истовремено, *основни циљ* рада је да се на темељу увида у привредну праксу развијених економија, искустава земаља које су већ закорачиле у процес транзиције, затим структуралне и динамичке анализе институционалне и пословне праксе у привреди Републике Србије, као и студирања релевантне домаће и иностране литературе, потенцира специфична анатомија и физиологија – интеграција и синтеракција модела четвороструког хеликса и да се креира прилог развоју овог модела у нашим условима као својеврсни допринос развоју предузетничке економије - економије засноване на знању.

IV ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

При томе, пошло се од следећих хипотеза:

Основна хипотеза рада је да концепт четвороструких партнерстава представља развојни модел утемељен на употреби знања и иновација и неопходну основу националног иновационог система, чијим бољим познавањем и имплементацијом долази до стабилнијег привредног раста и развоја, као и стварања дугорочног институционалног окружења за иновативну економију засновану на знању.

Хипотеза Х1: четвороструки хеликс представља комплементарни модел употребе знања и иновација чинећи неопходну основу националног иновационог система.

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Поред основне хипотезе – Х1, у циљу њеног потврђивања, постављане су и помоћне хипотезе:

Хипотеза Х2: поштовањем главних одредница академског предузетништва, стварањем позитивне везе између универзитета и привредних субјеката, формира се значајни потенцијал за привредни раст [однос између предузећа и универзитета – број наручених Н-И радова и висина средстава за истраживање и развој – позитивно је утицао на бруто додату вредност (БДВ) у стручним, научним, истраживачким и техничким (СНИТ) делатностима; на бруто додату вредност у образовању (О), број проналазака и патената, број објављених радова...]

Хипотеза Х3: законска регулатива и финансијски фактори које уређују државне институције значајан су чинилац у реализацији једне стране комплементарног четвороструког хеликс модела односа државе, универзитета и привреде.

[примена закона о иновационој делатности - 2005., 2010. и 2013. година, закона о научно-истраживачком развоју – 2005., 2006. и 2010. године, закона о регионалном развоју – 2009. и 2010. године, заједно са улагањем државе позитивно су утицали на трипле-хеликс односе – број завршених истраживачких пројеката, број објављених радова, број проналазака и патената...]

Хипотеза Х4: напори државе да створи погодан амбијент за развој академског предузетништва и *spin-off* подухвата сразмерни су већем позитивном утицају четвороструког хеликс модела на раст привреде.

[однос између државе и универзитета позитивно је утицао на бруто додату вредност (БДВ) у стручним, научним, истраживачким и техничким (СНИТ) делатностима; на бруто додату вредност у образовању (О), број проналазака и патената, број објављених радова...]

Хипотеза Х5: Повећавање и истицање комерцијализације знања и универзитетских истраживања неће негативно утицати на квалитет базичних истраживања и традиционалног фондуса знања.

[број примењених и развојних истраживања неће негативно утицати на фундаментална истраживања]

Хипотеза Х6: Улагање у употребу знања и иновација повратиће поверење друштва у државне институције и ојачати утицај цивилног друштва (заједно са универзитетом, привредом и државом) као четвртог стуба у дугорочном грађењу иновативне економије засноване на знању и стварању стабилног националног иновационог система.

V МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање које је спроведено у оквиру овог рада базирало је на следећим основним методама: дијалектичким, синтетичким и верификационим. Примена ових метода омогућила је сагледавање повезаности и узајамне зависности појава релевантних за планирано истраживање, њихово кретање, мењање и развитак, затим прелаз квантитативних у квалитативне промене и обратно (дијалектички, односно синтетички метод), као и проверу одређених теоријских претпоставки упоређивањем са конкретном економском стварношћу и утврђивањем степена истинитости тих претпоставки (верификациони метод). За потврђивање теоријских претпоставки код истраживања појава у економској стварности које се могу квантитативно изражавати, верификациони метод базирао је на статистици и економетрији.

Поред наведених општих метода, истраживање се темељило и на примени посебних поступака, односно метода које је омогућило испитивање специфичних економских појава и задовољавање различитих циљева истраживање економске стварности (индукција, дедукција, анализа, синтеза, аналогија, апстракција, компарација, статистички методи и др.). Доказивање постављених хипотеза статистички се вршило применом одговарајућих статистичких метода - Спирманов коефицијент ранг корелације, анализа ковариансе, једноструке и вишеструке регресије.

Истраживање ове проблематике заснивало се истовремено и на анализи домаће и иностране литературе („*desk research*“), при чему је посебна пажња била посвећена критичком осврту на резултате практичних истраживања објављених у литератури („*case study*“), уз компарацију са сазнањима до којих се дошло на основу анализе домаће привредне праксе („*field research*“). У реализацији дела истраживања у оквиру „деск“ метода, користила се такође и база података релевантних домаћих и иностраних привредних и државних институција (Републичког завода за статистику, Еуростат-а, Global Innovation Index, World Bank, Global Competitiveness Report)

VI СТРУКТУРА И КРАТАК ОПИС САДРЖАЈА ПО ПОГЛАВЉИМА

Истраживање у оквиру докторске дисертације приказано је у шест засебних поглавља, подељених у 3 дела. Садржај докторске дисертације је:

УВОД

I ДЕО

1. ТЕОРИЈСКИ ПРИСТУП И ПРЕГЛЕД РЕФЕРЕНТНЕ ЛИТЕРАТУРЕ

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

II ДЕО

2. ФЕНОМЕНОЛОГИЈА ЧЕТВОРОСТРУКОГ ХЕЛИКС ПРИСТУПА У ГРАЂЕЊУ ЕКОНОМИЈЕ ЗАСНОВАНЕ НА ЗНАЊУ И ДРУШТВА ЗНАЊА

3. ПРЕГЛЕД ДОСАДАШЊИХ СТУДИЈА И ИСТРАЖИВАЊА БАЗИРАНИХ НА TRIPLE-QUADRUPLE-Ntuple HELIX МОДЕЛУ

III ДЕО

4. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

5. ЗАКЉУЧЦИ И ПРАВЦИ ДАЉИХ ИСТРАЖИВАЊА

6. ЛИТЕРАТУРА

7. ПРИЛОЗИ

У *уводном поглављу* образлажу се предмет, полазишта и циљеви истраживања, указује на значај и актуелности истраживања, постављају се хипотезе, обрађује теоријско-методолошки оквир истраживања и успоставља основна структура-задаци истраживања

У *првом делу рада* под насловом *Теоријски приступ и преглед референтне литературе* представљен је *концептуални оквир иновативне економије* (економије засноване на знању), дата анатомија и физиологија *triple helix* модела, потом модела *четвороструких партнерстава* (quadruple helix модела), као и, на овим моделима заснована *природа националних иновационих система*. У овом делу рада, полази се од принципа Лисабонске декларације, као и стратегије Европа 2020 чији циљеви су: *интелигентни раст* (економија заснована на знању), *одрживи раст* (економија која ефикасно троши ресурсе, еколошка усмерена и конкурентна) и *интегративни раст* (економија која има високу стопу запослености и социјалну и територијалну интегрисаност). При томе, кандидат констатује да су знање и иновације мотори економског раста и умешно оцењује се да се квалитетна радна места и раст остварују кроз иновативне идеје преточене у нове производе и услуге, па отуда и посебно залагање за квалитет образовања, истраживање, промовисање иновативности и трансфер знања.

У овом делу рада кандидат анализира нео-институционалну и нео-еволуциону перспективу *triple helix* модела, утемељену на *helix* логици - *спирали (helix-у)* као бесконачно растућој еволутивној путањи - просторној криви која се не затвара, већ има форму виртуелних кругова. Примена хеликс логике може се пронаћи у процесима оријентисаним ка примени науке као сервиса појединца и друштва у целини, тако да научна и технолошка револуција кореспондира не само са hi-tech инфраструктуром, већ и са иновативним, учећим, на знању заснованим друштвом. Овакав приступ у основи је развоја националног (регионалног) иновационог система схваћеног као својеврсни

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

"привредни национализам" у склопу којег једна земља настоји да интегрише своје сопствене научноистраживачке потенцијале са осталим деловима система на начин да осигура привредну независност и друштвено благостање.

Други део рада садржи два поглавља (Феноменологија четвороструког helix приступа грађењу економије засноване на знању и друштва знања, као и Приказ досадашњих истраживања базираних на посматраном моделу) и посвећен је: анализи утицаја четвороструког helix модела на процесе стварања иновација, појавним облицима овог модела, као и идентификовању (моделирању) helix индикатора као мерних показатеља међусобних односа кључних актера - универзитета, привреде, државе и друштва. Посебну вредност овог дела рада чини приказ савремених методологија овог модела као што су: ф-коэффициенти и парцијална корелација између актера троструке спирале, модел векторског простора, индикатори троструке спирале базирани на оутпут-у у виду генерисаног броја патената, регресиони модели, итд.

Анализа проблематике садржане у овом делу рада започиње различитим приступима разумевању комерцијализације знања и иновативности као виталним обележјима економије засноване на знању, те фокусирањем на феномен академског предузетништва (и на тој основи заснованог предузетничког универзитета) као окоснице посматраног модела. Овиме се уједно ствара и основа за тумачење различитих појавних облика четвороструког helix модела, пре свега: заједничког простора отворених иновација, екосистема иновација (амбијента за стварање знања и иновација), living labs као својеврсне конкретизације модела и реалном окружењу, те пословних инкубатора, spin-of подухвата и центара за пренос технологије у координатном екосистему отворених иновација.

Трећи део рада чине два поглавља (*Резултати истраживања, Закључци и правци даљег истраживања*) која садрже избор, дефинисање и опсег индикатора, предиктора и критеријума примењених у спроведеном истраживању. Уз примену специфичне методологије (одговарајућих статистичких метода: Спирманов коефицијент ранг корелације, анализа ковариансе, једноструке и вишеструке регресије) извршено је испитивање постављених хипотеза истраживања и дата дискусија добијених резултата. Од посебног значаја у овом, завршном делу рада су закључци који се односе на развој, имплементацију и праћење индикатора четвороструког хеликс модела, анализу и синтезу међусобних односа и мобилности кључних актера у четворострукој хеликс институционалној сфери (на локалном, националном, међународном нивоу), чиме се кристалише слика стварности о мерењу ефикасности иновационих процеса и употребе знања.

Кандидат правилно констатује да разумевање и унапређење специфичне анатомије (заступљене у институцијама QН модела) и физиологије (заступљене у функцијама свих институција у QН моделу) кроз процес "*синтеграције*" и "*синтераације*" међу актерима модела четвороструке

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

спирале представља императив друштва знања. Стабилан, али у исто време и флексибилан, национални/регионални систем иновација, уз подршку проницљиве и продорне стратегије иновација, могао би да избегне и превазиђе негативне утицаје глобалне економске кризе у земљама у транзицији.

У шестом поглављу истраживања (*Литература*) наводи се списак навођене и коришћене литературе. Седмо поглавље (*Прилози*) садржи све прилоге који су допуна за потпуније сагледавање појединих тематских области, као и спроведеног истраживања.

VII ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС

Дисертација је фокусирана на *Quadruple helix иновациони модел* који је у последње две деценије еволуирао у широко прихваћен концептуални оквир и који интегрише знање, консензус и иновације четири кључна друштвена актера: универзитета-привреде-државе-цивилног друштва и обезбеђује проактивну основу за друштвени и економски развој. Као модел друштвене организације, овај концепт захтева дубоко разумевање његових појединачних и колективних вредности, као и нови начин мерења очекиваних резултата.

Улагањем у знање повећава се производни капацитет осталих производних чиниоца, али се и омогућава њихова трансформација у нове производе и процесе. Иновације су резултат бројних интеракција између привреде, државе и академске заједнице у процесу развоја науке и технологије. Резултат тих интеракција јесте и (могућност за) обликовање националног, односно регионалних иновационих система. Интеракције унутар овог система врше утицај на иновативност и перформансе, пре свега, предузетничког сектора, али и привредне структуре у целини. Од виталне важности је „способност и моћ дистрибуције знања“, односно могућност да иноваторима обезбеди правовремени приступ релевантним стожерима знања.

Изучавање ове проблематике омогућило је стицање нових методолошких знања потребних за праћење (пословних, развојних) процеса у привредној структури и усвајање нових научних истина. Резултати спроведеног практичног истраживања у нашој привредној структури *комплетирају* и *комплементирају* могућности и услове за развој модела националне конкурентности, као што је то *модел четвороструког хеликса* - академска заједница-привреда-држава-цивилно друштво.

Посебан допринос у овом раду односи се на резултате спроведеног практичног истраживања. Закључци добијени провером постављених хипотеза указују на слаб ниво иновативности српских предузећа који се огледа се у малом обиму технолошких иновација и слабој сарадњи науке и привреде. Нетехнолошке иновације, које се односе на унапређење организације и маркетинга, напредно коришћење информативно-комуникационих технологија и сл., такође су у недовољној

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

мери заступљене у предузећима. Високоиновативна предузећа, попут новооснованих високотехнолошких предузећа у области ИКТ сектора и креативних индустрија, недовољно су подржана.

Комисија је закључила да докторска дисертација представља солидан научни допринос теорији и пракси иновационих система, а у ширем контексту и развоју националне конкурентности.

Комисија сматра да је допринос дисертације науци и оригиналност рада у следећем:

- идентификовању показатеља сарадње између НИ институција, привредних субјеката, државних институција и институција цивилног друштва, којима можемо добити индикаторе као мерне јединице развијености односа у оквиру постављеног четвороструког хеликс модела;
- приказу стања односа између институција четвороструког хеликс модела, представљеном кроз испитивање дефинисаних хипотеза;
- детекцији мреже институција на нивоу националних/регионалних иновационих система које своје односе базирају на хеликс логици;
- промовисању значајног потенцијала QН партнерстава за генерисање иновација и нове вредности базиране на конверзији знања и употреби иновација;
- утврђивање степена развоја иновационог капацитета и потенцијала Републике Србије, у смислу услова и могућности примене четвороструког хеликс модела на регионалном/националном нивоу, на одређену позицију у односу на своје ближе и даље окружење.

Из овога следи и могућност примене резултата у следећим областима:

- подстицању креирања регионалних иновационих система;
- помаку ка системским, отвореним и кориснички оријентисаним политикама примене иновација и употребе знања;
- развоју и употпуњавању националних/регионалних политика вођених иновацијама, директно базираних на потребама свих чинилаца, а зарад свих крајњих корисника;

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

- иницирању повољног окружења за сарадњу између научно-истраживачких, привредних, државних институција и представника друштва са заједничким циљем тежње ка иновационом друштву знања;
- примени методологије која је употребљена у неким даљим истраживањима;
- идентификовању слабости и недостатака у односима у четвороструком хеликс моделу, уз помоћ којих се могу утврдити смернице за даљи развој и измене постојећих регулаторних оквира и политика.

Иновациони модели базирани на хеликс логици, односно утемељени на три/четири/пет/шест стубова – универзитет, привреда, влада, друштво, одрживи развој, политика – подразумевају њихову креативну улогу у производњи и развоју новог знања, технологије, производа и услуга усмерених ка задовољавању потреба друштва и човека - појединца, као крајњег корисника. Примена *quadruple helix* модела омогућава:

- (1) олакшану сарадњу између универзитета и привредних субјеката ради бољег задовољења обостраних потреба и већег доприноса државној подршци снажнијој економији знања;
- (2) развијање погодне амбијента за развој академског предузетништва, употребу знања, иновација и достигнућа у свим областима науке, истраживања и примене знања;
- (3) подстицај и примену искуства добре праксе у оваквом виду компатибилне сарадње институција знања, привредних структура, државних институција и друштва.

VIII ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Програм истраживања заснива се на проученој литератури и грађи из области академског предузетништва, пословне економије и сродних економских области.

Резултати практичног истраживања спроведеног у раду презентирани су на конзистентан, истовремено концизан и јасан начин, уз обиље релевантних показатеља обухваћених и тумачених уз помоћ одговарајућих квантитативних метода.

Комисија сматра да је докторска дисертација у свему написана у складу са датим образложењем у пријави тезе. Докторска дисертација садржи све битне елементе које захтевају радови овакве врсте.

ФАКУЛТЕТ ПОСЛОВНЕ ЕКОНОМИЈЕ

Комисија констатује да је текст докторске дисертације пре стављања на увид јавности прошао детекцију плагијаризма и да ментор о томе поседује званичан извештај.

На основу укупне оцене дисертације, комисија позитивно оцењује поднету докторску дисертацију **ЈЕЛЕНЕ ЈЕШИЋ**, мастер економисте, под насловом:

**„МОДЕЛ ЧЕТВОРОСТРУКЕ СПИРАЛЕ (*QUADRUPLE HELIX MODEL*) КАО ОСНОВА
НАЦИОНАЛНОГ ИНОВАЦИОНОГ СИСТЕМА“**

и предлаже Наставно-Научном већу Факултета пословне економије и Сенату Универзитета Едуконс да поднету дисертацију и овај извештај прихвате и одреде датум одбране.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Др Слободан Видаковић, ред. проф., председник

Др Радован Пејановић, ред. проф., члан

Др Ненад Пенезић, ред. проф., ментор

